

NOSOROG

Prijevod: Čedomil Veljačić

NOSOROG

Prijevod: Čedomil Veljačić

Ispred svakog bića ukloni svoj štap
da ne povrijediš ni jedno od njih.
Ne poželi sina ni suputnika.
Osamljen se kreći kao nosorog.

U druželjubivom nastaje sklonost,
za sklonošću slijedi sva ova patnja.
Predvidi opasnost u sklonostima.
Osamljen se kreći kao nosorog.

Suživljujući se sa drugom i svojtom,
sputana misao napušta svoj cilj.
Predvidi bojazan privrženoga.
Osamljen se kreći kao nosorog.

Kako se zapleće razgranat bambus
tako i muž željan žene i djece,
a kao što strši vršak trstike,
osamljen se kreći kao nosorog.

K'o jelen u šumi ničim nesputan
što ide na pašnjak kuda god hoće,
budi mudar, čuvaj neovisnost,
osamljen se kreći kao nosorog.

Okolina će ti se obraćati
u stanu, na putu i putovanju.
Ostaj nepoznat, čuvaj neovisnost,
osamljen se kreći kao nosorog.

Okolina ti je željna zabave.
Bezgranična je privrženost djeci.
Da izbjegneš nevolju rastanka,
osamljen se kreći kao nosorog.

Bez otpora i pred čim na svijetu
zadovolji se u svakom pogledu.
Neustrašivo pred nepogodama
osamljen se kreći kao nosorog.

I beskućnika je ponekad teško
zadovoljiti, još teže okućenog.
Zato bez brige i za čiju djecu,
osamljen se kreći kao nosorog.

Odrođen domaćim osobinama
kao bezlisno stablo *kovilaro*
presijeci junački domaće spone,
osamljen se kreći kao nosorog.

Ako se nađe razborit prijatelj
za suputnika, krepostan i mudar,
da nadvlada sve teškoće na putu,
s njim rado pođi i budi obazriv.

Ako ne nađeš razborita druga
za suputnika, kreposna i mudra,
k'o kralj iz ratom osvojene zemlje
osamljen se kreći kao nosorog.

Hvale je vrijedna radost prijateljstva
kad je drug bolji ili ravan nama,
a kad ga nemaš, živi besprijeckorno,
osamljen se kreći kao nosorog.

Pogledaj dvije zlatne narukvice,
sjajno i vješto remek-djelo, kako
zveče u srazu, sparene na gležnju.
Osamljen se kreći kao nosorog.

Da sam s nekim drugim, dolazilo bi
do naklapanja, nekad i do svađe.
Tu opasnost predvidi unaprijed.
Osamljen se kreći kao nosorog.

Šarenilo, slast, opojnost užitka
mijenom oblika uzbuđuje duh.
Podozriv prema užicima čula,
osamljen se kreći kao nosorog.

Nevolje, gnojave rane i bolest,
zaraženi ubod strašne strijele
opasnosti su čulnih užitaka.
Osamljen se kreći kao nosorog.

Zimu i vrućinu, gladovanje i žeđ,
vjetar i žegu, muhe i gmazove,
sve te nepogode podnesi radije.
Osamljen se kreći kao nosorog.

Kao što slon kad se odvoji od krda,
snažna uzrasta, pjegav, veličanstven,
gdje mu se sviđa boravi u šumi,
osamljen se kreći kao nosorog.

Nemoguće je druželjubivome
i privremeno postići slobodu.
Sunčevo pleme nek ti bude uzor.
Osamljen se kreći kao nosorog.

Umaknuvši borbi gledišta, kada
stigneš na čistinu, uzmi ravan smjer.
Vlastitim znanjem, a ne vođen drugim,
osamljen se kreći kao nosorog.

Ni lakom ni lukav, a niti žedan,
ni razdražen, ni ogorčeno nastran,
neovisan ni o čem' na svijetu,
osamljen se kreći kao nosorog.

Treba se čuvati zlog suputnika
koji ovlaš skreće na stranputicu
i prepušta se rasonodi. Zato
osamljen otiđi kao nosorog.

Cijeni prijatelja obazrivog,
čvrstog u znanju, jasnog u izrazu.
Kad shvatiš smisao, prevladaš sumnju,
osamljen se kreći kao nosorog.

Igrom, rasonodom, svjetovnom srećom
nezadovoljan, ne obaziri se.
Odvraćen od raskoši, istinoljubiv,
osamljen se kreći kao nosorog.

Napusti sina, ženu, oca, majku,
novac, imanje, cijelu rodbinu,
i tako bez želja, a i bez strasti,
osamljen se kreći kao nosorog.

To je okov, ugodnost je tu mala,
bijedno zadovoljstvo, veća je patnja,
to je tek mamac - kome je to jasno,
osamljen se kreći kao nosorog.

Rastrgni spone kao riba koja
prodre kroz mrežu i otpliva dalje,
il' vatra što se ne vraća zgarištu.
Osamljen se kreći kao nosorog.

Spuštena pogleda, bez zastajanja
kroči obuzdanih čula, suspregni
izlive i žar čuvstva i pomisli.
Osamljen se kreći kao nosorog.

Odbaci svojstva domaćeg života
kao ogoljelo stablo *pariĥatto*.
S požutjelim ogrtačem na ramenu,
osamljen se kreći kao nosorog.

Bez lakomosti za dobrim zalogajem,
ničiji hranitelj, neprivrženo
proseći hranu od kuće do kuće,
osamljen se kreći kao nosorog.

Srca nesputana s pet prepreka,
pročišćenog od sve zagađenosti
raskidom veza ljubavi i mržnje,
osamljen se kreći kao nosorog.

Sreći i nesreći okreni leđa,
radosti, tuzi prošlih vremena,
ravnodušan, smiren u pročišćenju,
osamljen se kreći kao nosorog.

Usmjeren prema krajnjem dostignuću,
otvorena duha spremnim zahvatom,
uvježbanom snagom, nepokolebiv,
osamljen se kreći kao nosorog.

Postojan u osami zadubljenja,
u zbiljnosti dosljedan ozbiljenju,
uviđajući bijedu bivanja,
osamljen se kreći kao nosorog.

Istrajan u naporu da dokončaš
žudnju, razbistren, iskusan i pažljiv,
pouzdan znalac, siguran u smjeru,
osamljen se kreći kao nosorog.

Kao lav neuznemiren galamom,
k'o vjetar što se ne hvata u mrežu,
il' lotos uz kog ne prianja voda,
osamljen se kreći kao nosorog.

Kao lav siguran u snagu zubi,
neustrašivi vladar životinja
nastanjen na nepristupačnom mjestu,
osamljen se kreći kao nosorog.

Sućut, ravnodušnost, samilost,
slobodu,
nekad i suradost iskazujući,
bez mržnje prema ikom u svijetu,
osamljen se kreći kao nosorog.

Napusti strast i zlobu, zasljepljenost.
Kada okovi budu raskinuti,
neustrašen i na kraju bivanja
osamljen se kreći kao nosorog.

Društvo i uslužnost za svoju korist
prijatelji traže, danas je rijetko
nekoristoljublje. Čovjek je prljav.
Osamljen se kreći kao nosorog.

(Iz zbirke *Sutta-nipato*, I, 3, 35-75)

**KHUDDAKANIKAYO,
SUTTANIPATO, 1.3:
"KHAGGAVISANASUTTAM"
Iz zbirke omanjih zbirki:**

**GOVOR O NOSOROGA
ROGU**

Prijevod: Boris Kren

Odloživši batinu
spram sviju bića postalih,
nepovrijedivši ijedno između njih,
ni sina ni suputnika
ne bih mogao tražiti;
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Iz poniklih udruživanja
sklonosti postaju,
a idući za sklonošću
bol se javlja,
uviđajući ništavnost
iz sklonosti rođenu
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Onaj tko biva samilostan
spram prijatelja i druga,
taj - privezane svijesti -
blagostanje ispušta,
upravo ovu bojazan u druženju
uviđajući,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Zapleten je upravo
kao razgranat bambus
onaj koji o sinovima i ženama brine;
kao ničim nezalijepljen
vršak trstike
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Kao što gazela
u šumama nesputana
i na pašnjak ide kamo hoće,
tako razborit čovjek uviđa
da samostalnost je ono pravo;
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Zaziv postoji među drugovima,
i dok se sjedi, i kada se stoji,
i dok se ide, i kada se bilo kako kreće;
nepohlepan, uviđajući da samostalnost
je ono pravo
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Raskalašenost i uživanje
postoji među drugovima,
i ogromna privrženost sinovima;
gnušajući se razdvojenosti od prijatnog
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Bez otpora biva spram ičeg
na sve četiri strane,
zadovoljan neponeseno i tu i tamo,
podnosilac stradanja
od straha neukočen,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Teško je čak i neke
beskućnike zadovoljiti,
a koliko tek domaćina
što u domu obitava;
nebrižan spram sinova tuđih,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Otresavši biljeg okućenog,
kao što stablo kovilara saspe listove,
tako, dubokouman, presjekavši sponu
okućena,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.
Kada bi se moglo steći
promišljena druga, suputnika
dubokoumna i vrlinom prožeta,
tada bih se,
bivajući iznad svih stradanja,
kretao s njime,
pažljiv i pribrane misli.

Kada se ne bi moglo steći
promišljena druga, suputnika
dubokoumna, koji s vrlinom boravi,
tada, kao što bi kralj napustio
kraljevstvo od njega poraženo,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Hvale je doista vrijedno
stremljenje druga,
udružiti se treba s najsjajnijim
ili bar s jednakim;
nestekavši takvog koji
besprijekoran je u prihvaćanju,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Vidjevši kako na jednoj ruci
zveče u srazu
čak i dvije zlatne, blistave
narukvice, koje dobro iskova
zlatar što po porodičnom predanju
nauči tu vještinu,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Da sam s drugim, dolazilo bi
do neumjesnih razgovora i
zajedljivosti;
uviđajući tu bojazan
u još nepriteklom vremenu,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Želje su raznolike i slatke
i želje su radost misli,
raznolikog lika uznemiruju svijest;
ništavnost u kakvoćama želja
ugledavši,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Želje su meni i pošast,
i oteklina, i neprilika,
i bolest, i strijela, i bojazan;
ugledavši tu bojazan
u kakvoćama želja,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

I hladnoću, i jaru, i žeđ,
i glad, i vjetar, i žegu,
i obade, i gmazove,
i sve ono što prolazi podnijevši,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Kao jedan od onih veličanstvenih
slonova,
što krdu izmakavši,
uznosit, pjegav i krupan,
boravi u šumi sebi ugađajući,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Nije moguće takvo stanje
u kojem bi druželjubiv
barem privremeno razrješenje dosegao;
s rječju Sunčevoga plemena
kao uzorom,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Nadišavši igrokaze uvida,
postigavši samosvladanost,
probivši sebi put,
u meni se znanje pojavilo,
od drugog ne trebam biti vođen,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Bez lakomosti, bez lukavosti,
bez želje da pijem,
bez mrgodnosti,
bez onečišćenosti prljavim
primjesama,
i bez zasljepljenosti,
postavši onaj koji nezavisan je
od svih svjetova,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Zla bih druga izbjegavao,
onog koji nije ugledao blagostanje,
u raspršenostima ućahurenog,
sam ne bih služio gorljivo i opijeno,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

S onim koji je mnogo čuo
i koji se drži reda u obdržavanju
dijelite,
s prijateljem velikodušnim
i hitrim sinućem obdarenim.
Razumjevši značenje,
otklonivši sumnju,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Na raskalašenost, užitak
i ugodu željenja u svijetu
ne polagavši mnogo,
ne brinuvši se,
spram kićenja radost izgubivši,
zboreći istinu,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Napustivši sina i ženu,
oca i majku, novac i imanje,
sve rođake,
i kao presudno želje napustivši,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

"Sputanost je sve to,
sićušna je tu ugodnost,
malena je sladost,
obilnija je bol, udica je to.",
saznavši to, misaon,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Raskinuvši okove
tako kao što to učine
jezerska i riječna stvorenja,
mrežu nepovratno probivši,
i nepaleći se više
kao što se sagorjeli oganj
više ne pali,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Spuštena pogleda
i korakom koji ne vrluda,
zaklonjenih osjetila
i nadzirući pomišljeno,
bez izliva
i nezažaren umišljenošću,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Odbacivši biljege okućenog,
kao što stablo pericchato
lišće saspe,
sa žutom odjećom
iz doma se otputivši
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Bez gramzivosti
i bez vrludanja spram okusa,
ne prehranjujući ikog drugog,
nepreprečavano se krećući
od porodice do porodice,
neprivezane svijesti,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Propustivši
pet smetnji svjesnosti,
sve zagađenosti odagnavši,
neukotvljen,
presjekavši sklonost i mržnju,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Okrenuvši leđa ugodi i bolu,
i prijašnjoj sreći i nesreći,
stekavši ravnodušje
i smirenost iščišćenu,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Učvršćene poduhvatnosti
zbog dostignuća najvećeg blagostanja,
nezalijepljene svijesti,
neprestano maran,
jak u bezželjnosti,
tvrd i snažan,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Ne zanemarujući
izdvojenost i zadubljenje,
krećući se među obdržavanjima
po toku reda u obdržavanju,
dokučivši ništavnost
bilo kojih oblika bivanja,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Usrdan spram usahnuća žeđi,
neopijen, bistrinom obilježen,
mnogo čuvši, pažljiv,
saživjevši se s redom u obdržavanju,
ustremljen, krajnje odlučan,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Kao lav zvukovima neuplašen,
ili kao vjetar u mrežu neuhvaćen,
kao lopoč vodom neovlažen,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Kao lav što snažnih koljača
koristi silu,
kralj šumskih životinja,
koji se kreće nemajući
ikog iznad sebe,
koji se služi sjedištem
i ležajem nepristupačnim,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Blagost koja sve ispunjuje,
ravnodušje, sućut, kao razrješenja,
a neki puta i radost
iskazujući,
svim svjetovima neometan,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Strast, mržnju
i zasljepljenost propustivši,
raskinuvši okove,
neuplašen svenućem života,
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Zbog koristi
dijele i uslužni su,
teško je danas steći
nekoristoljubive prijatelje,
prozrijevanja blagostanju
svojem uperena;
nečisti su ljudi;
krećem se samotan,
kao jedini nosoroga rog.

Rhinoceros

(English version)

Renouncing violence
for all living beings,
harming not even a one,
you would not wish for offspring,
so how a companion?
Wander alone, a rhinoceros horn.

For a sociable person
there are allurements;
on the heels of allurements, this pain.
Seeing allurements' drawback,
wander alone, a rhinoceros horn.

One whose mind
is enmeshed in sympathy
for friends & companions,
neglects the true goal.
Seeing this danger in intimacy,
wander alone, a rhinoceros horn.

Like spreading bamboo,
entwined,
is concern for offspring & spouses.
Like a bamboo sprout,
unentangling,
wander alone, a rhinoceros horn.

As a deer in the wilds,
unfettered,
goes for forage wherever it wants:
the wise person, valuing freedom,
wanders alone, a rhinoceros horn.

In the midst of companions
- when staying at home,
when going out wandering -
you are prey to requests.
Valuing the freedom
that no one else covets,
wander alone, a rhinoceros horn.

There is sporting & love
in the midst of companions,
& abundant fondness for offspring.
Feeling disgust
at the prospect of parting
from those who'd be dear,
wander alone, a rhinoceros horn.

Without irritation in all four directions,
content with whatever you get,
enduring troubles with no dismay,
wander alone, a rhinoceros horn.

They are hard to please,
some of those gone forth,
as well as those living the household life.
Shedding concern
for these offspring of others,
wander alone, a rhinoceros horn.

Cutting off the householder's marks,[1]
like a kovilara tree
that has shed its leaves,
the prudent one, cutting all household
ties,
wanders alone, a rhinoceros horn.

If you gain a mature companion,
a fellow traveler, right-living & wise,
overcoming all dangers
go with him, gratified,
mindful.

If you don't gain a mature companion,
a fellow traveler, right-living & wise,
go alone
like a king renouncing his kingdom,
like the elephant in the Matanga wilds,
his herd.

We praise companionship
- yes!
Those on a par, or better,
should be chosen as friends.
If they're not to be found,
living faultlessly,
wander alone, a rhinoceros horn.

Seeing radiant bracelets of gold,
well-made by a smith,
clinking, clashing,
two on an arm,
wander alone, a rhinoceros horn,

[Thinking:]
"In the same way,
if I were to live with another,
there would be careless talk or abusive."
Seeing this future danger,
wander alone, a rhinoceros horn.

Because sensual pleasures,
elegant, honeyed, & charming,
bewitch the mind with their manifold
forms -
seeing this drawback in sensual strands -
wander alone, a rhinoceros horn.

"Calamity, tumor, misfortune,
disease, an arrow, a danger for me."
Seeing this danger in sensual strands,
wander alone, a rhinoceros horn.

Cold & heat, hunger & thirst,
wind & sun, horseflies & snakes:
enduring all these, without exception,
wander alone, a rhinoceros horn.

As a great white elephant,
with massive shoulders,
renouncing his herd,
lives in the wilds wherever he wants,
wander alone, a rhinoceros horn.

"There's no way
that one delighting in company
can touch even momentary release."
Heeding the Solar Kinsman's words,
wander alone, a rhinoceros horn.

Transcending the contortion of views,
the sure way attained,
the path gained,
[realizing:]
"Unled by others,
I have knowledge arisen,"
wander alone, a rhinoceros horn.

With no greed, no deceit,
no thirst, no hypocrisy -
delusion & blemishes
blown away -
with no inclinations for all the world,
every world,
wander alone, a rhinoceros horn.

Avoid the evil companion
disregarding the goal,
intent on the out-of-tune way.
Don't take as a friend
someone heedless & hankering.
Wander alone, a rhinoceros horn.

Consort with one who is learned,
who maintains the Dhamma,
a great & quick-witted friend.
Knowing the meanings,
subdue your perplexity,
[then] wander alone, a rhinoceros horn.

Free from longing, finding no pleasure
in the world's sport, love, or sensual
bliss,
abstaining from adornment,
speaking the truth,
wander alone, a rhinoceros horn.

Abandoning offspring, spouse,
father, mother,
riches, grain, relatives,
& sensual pleasures
altogether,
wander alone, a rhinoceros horn.

"This is a bondage, a baited hook.
There's little happiness here,
next to no satisfaction,
all the more suffering & pain."
Knowing this, circumspect,
wander alone, a rhinoceros horn.

Shattering fetters,
like a fish in the water tearing a net,
like a fire not coming back to what's
burnt,
wander alone, a rhinoceros horn.

Eyes downcast, not footloose,
senses guarded, with protected mind,
not oozing - not burning - with lust,
wander alone, a rhinoceros horn.

Taking off the householder's marks,[2]
like a coral tree
that has shed its leaves,
going forth in the ochre robe,
wander alone, a rhinoceros horn.

Showing no greed for flavors, not
careless,
going from house to house for alms,
with mind unenmeshed in this family or
that,
wander alone, a rhinoceros horn.

Abandoning barriers to awareness,
expelling all defilements - all -
non-dependent, cutting aversion,
allurement,
wander alone, a rhinoceros horn.

Turning your back on pleasure & pain,
as earlier with sorrow & joy,
attaining pure equanimity,
tranquillity,
wander alone, a rhinoceros horn.

With persistence aroused
for the highest goal's attainment,
with mind unsmearred, not lazy in action,
firm in effort, with steadfastness &
strength arisen,
wander alone, a rhinoceros horn.

Not neglecting seclusion, absorption,
constantly living the Dhamma
in line with the Dhamma,
comprehending the danger
in states of becoming,
wander alone, a rhinoceros horn.

Intent on the ending of craving &
heedful,
learned, mindful, not muddled,
certain - having reckoned the Dhamma -
& striving,
wander alone, a rhinoceros horn.

Unstartled, like a lion at sounds.
Unsnared, like the wind in a net.
Unsmearred, like a lotus in water:
wander alone, a rhinoceros horn.

Like a lion - forceful, strong in fang,
living as a conqueror, the king of beasts -
resort to a solitary dwelling.
Wander alone, a rhinoceros horn.

At the right time consorting
with the release through good will,
compassion,
appreciation,
equanimity,
unobstructed by all the world,
any world,
wander alone, a rhinoceros horn.

Having let go of passion,
aversion,
delusion;
having shattered the fetters;
undisturbed at the ending of life,
wander alone, a rhinoceros horn.

People follow & associate
for a motive.
Friends without a motive these days
are rare.
They're shrewd for their own ends, &
impure.
Wander alone, a rhinoceros horn.